

Osrednje območne knjižnice

Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika
Ravne na Koroškem
Na gradu 1, 2390 Ravne na Koroškem

UPRAVLJANJE KNJIŽNIČNE ZBIRKE DOKUMENT O NABAVNI POLITIKI

Oktober, 2013

1. POSLANSTVO KNJIČNICE

Knjižnica na dejavnost kot javna služba zajema:

- zbiranje, obdelovanje, hranjenje in posredovanje knjižnega gradiva;
- zagotavljanje dostopa do knjižnega gradiva in elektronskih publikacij;
- izdelovanje knjižnih katalogov, podatkovnih zbirk in drugih informacijskih virov;
- posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev;
- sodelovanje v medknjižni izposoji in posredovanju informacij;
- pridobivanje in izobraževanje uporabnikov;
- informacijsko opismenjevanje;
- varovanje knjižnega gradiva, ki je kulturni spomenik;
- drugo bibliotekarsko, dokumentacijsko in informacijsko delo;
- zbiranje, obdelovanje, varovanje in posredovanje domoznanskega gradiva.

Poslanstvo knjižnice je tudi, da:

- sodeluje v vseživljenjskem izobraževanju;
- zagotavlja dostopnost in uporabo gradiv javnih oblasti, ki so splošno dostopna na elektronskih medijih;
- organizira posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle, ki so namenjene spodbujanju bralne kulture;
- organizira kulturne prireditve, ki so povezane s knjižno dejavnostjo;
- prireja seminarje, strokovna posvetovanja, tečaje, predavanja;
- vzdržuje stike s sorodnimi zavodi doma in v tujini;
- izmenjuje knjižne prireditve in razstave;
- pripravlja in izdeluje vse vrste publikacij v knjižni in neknjižni obliki.

Javna služba je tudi dejavnost knjižnega informacijskega servisa za izmenjavo podatkov v nacionalnem vzajemnem bibliografskem sistemu, ki je namenjena zagotavljanju:

- pogojev za delovanje vzajemnega bibliografskega sistema;
- dostopnost elektronskih virov informacij v tem sistemu.

Knjižnica se povezuje v zvezo in druga strokovna združenja.

2. ORGANIZIRANOST KNJIČNICE

Delovanje KOK je organizirano v več **enot oz. oddelkov**:

- Uprava-skupne službe
- Oddelek za nabavo in obdelavo
- tujinski oddelek:
 - Domoznanski oddelek (domoznanska zbirka, posebne zbirke)
 - italnice
- Oddelek za odrasle
- Oddelek za otroke in mladino (Pionirska knjižnica Leopolda Suhodolana)

Knjižni mrežo sestavljajo:

- **osrednja knjižnica**
- **zunanje enote:**
 - enota Kotlje
 - enota Prevalje
 - enota Meoica
 - enota Žerjav
 - enota rna na Korozkem
- **izposojevališča:**
 - Strojnska Reka
 - Podpeca
 - Leze
- **Bukvarna Ajta**

3. NAMEN UPRAVLJANJA KNJIŽNIŠKE ZBIRKE

Korozka osrednja knjižnica je **osrednja splošna knjižnica**, ki izvaja knjižniško dejavnost za občine Ravne na Korozkem, Prevalje, Meoica in rna na Korozkem (**25.675 prebivalcev**).

Za zbirke območja je pa kot **osrednja območna knjižnica za Korozko** izvaja posebne naloge za 12 korozkih občin (**72.494 prebivalcev**).

Knjižni mrežo oblikujemo v skladu z zakonskimi in strokovnimi priporočili:

- Zakon o knjižničarstvu (UL RS, zt. 87/2001)
- Zakon o uresničenju javnega interesa na področju kulture (UL RS, zt. 96/2002)
- Zakon o obveznem izvodu publikacij (UL RS, zt. 69/2006, spremembe UL RS 86/2009)
- Pravilnik o pogojih izvajanja knjižniške dejavnosti kot javne službe (UL RS, zt. 73/2003)
- Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah (UL RS, zt. 88/2003)
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnice (UL RS, zt. 29/2003)
- Standardi za splošne knjižnice 2005-2015 (Nacionalni svet za knjižniško dejavnost, 2005)
- Nacionalni program za kulturo 2008-2011
- IFLA/UNESCO manifest o splošnih knjižnicah (1994)

Pri nakupu knjižniškega gradiva knjižnica upošteva tudi:

- letno evalvacijo obstoječih zbirk in njihovo uporabo,
- strukturo in ztevilko prebivalstva,
- velikost knjižnice,
- poslanstvo knjižnice,
- dostopnost naslovov na terenu,
- informacijske, raziskovalne in kulturne potrebe okolja

Upravljanje in oblikovanje knjižnice zbirke je zahteven in dolgoročen proces, ki sledi zakonodaji in strokovnim priporočilom, ter se odziva na spremembe v okolju in zahteve uporabnikov.

V knjižnici z nakupom skrbno načrtujemo izgradnjo, vzdrževanje, posodabljanje in obnavljanje knjižnice zbirke. Letni prirast oblikujemo z obveznim izvidom, darovi, zamenjavami in povsemnim izborom gradiva.

Vsebinsko bogat letni prirast prispeva h gradnji kvalitetne in uravnotežene knjižnice zbirke.

4. OBLIKOVANJE KNJIŽNICE ZBIRKE

Ker je Korozška osrednja knjižnica javna in izobraževalna ustanova, mora svojim uporabnikom nuditi širok izbor knjižnega gradiva, ki bo ustrezal njihovim potrebam po informacijah, izobraževanju, raziskovanju, zadovoljevanju kulturnih potreb in kvalitetnemu preživljanju prostega časa.

Zato je nakup gradiva namenjen posameznikom, skupinam, organizacijam v okolju in v največji možni meri namenjen zadovoljevanju njihovih vsakdanjih potreb in dvigu kakovosti življenja v lokalnih skupnostih okolja.

Z ustreznim nakupom izvajamo:

- spodbujanje in razvijanje **branja, bralne kulture in informacijske pismenosti** za vse uporabnike, od najmlajših do tistih v tretjem življenjskem obdobju;
- projekte **promocije branja** (KOK uspešno izvaja regijska projekta Predzolska bralna značka Petra Nosa in bralno značko za odrasle Korozci pa bukve beremo);
- kvalitetno ponudbo leposlovja (slovenski avtorji, nagrajena dela), zahtevnejših prevodov in humanistike, tudi leposlovja v tujih jezikih (angleški, nemški, francoski, ruski, italijanski, španski);
- dopolnjevanje **posebnih zbirk**:
referenčna zbirka,
domoznanska zbirka,
knjižničarstvo,
zbirka za uporabnike s posebnimi potrebami (slepi in slabovidni, dislektiki, brezposelniki);
- dopolnjevanje zbirke z naslovi gradiva glede na **zahteve uporabnikov** in povsemno **povpraševanje** po posameznih področjih in naslovih (desiderata in rezervacije);
- zadovoljevanje potreb po **izobraževanju** z zagotavljanjem gradiva različnih strok, poljudnih in zahtevnejših na različnih medijih (tudi v tujejezikovni, permanentno izobraževanje, spoznavanje zgodovine, umetnosti);
- dostop do elektronskih virov informacij, zagotavljanje **oddaljenega dostopa** do e-baz, kjer je to mogoče;
- dopolnjevanje naslovov **aktualnega gradiva** in enakomerno **zastopanje vseh področij** znanosti oz. različnih tematskih in predmetnih področij, različnih

- strok in znanstvenih disciplin (poljudno in znanstveno gradivo), saj je med uporabniki knjižnice veliko študentov in srednjeolcev ter raziskovalcev;
- ponudbo gradiva namenjenega kvalitetnemu **preživljanju prostega časa** (hobiji, interesne dejavnosti, osebnostna rast, umetnost...);
- na rtno dopolnjevanje posebne **domoznanske zbirke** z novim gradivom na vseh vrstah medijev ter s seminarскими in diplomskimi deli;
- dopolnjevanje **AV zbirke** (zgoz enke in DVD-ji) s kvalitetno glasbo in filmi doma ih in tujih avtorjev;
- kvalitetno ponudbo informativne ponudbe **periodike** v slovenskem jeziku in vsaj del v tujih jezikih;
- **ohranjanje kvalitete** knjižni ne zbirke **v osrednji knjižnici**;
- **izboljšanje kvalitete** knjižni ne zbirke **v krajevnih knjižnicah**. V sestavi zbirke v posamezni krajevni knjižnici oelimo dose i standard 60 % strokovnega gradiva, 40 % naslovov leposlovja, do 30 % naslovov za otroke in mladino ter 10 % neknjižnega gradiva, kar se z na rtovanim nakupom in izlo anjem starejzega, neaktualnega in pozkodovanega gradiva v zadnjih letih postopoma oel uresni uje;
- v projekt nakupa knjižni nega gradiva bomo vklju ili vsaj **15 odstotkov** naslovov publikacij **v javnem interesu** s seznama publikacij, katerih izdajo finan no podpirata Javna agencija za knjigo v okviru založniških programov in projektov s podro ja kulture in Ministrstvo za kulturo RS.

5. CILJI

Koroška osrednja knjižnica oeli uporabnikom nuditi širok in kvaliteten izbor knjižni nega gradiva, ki bo ustrezal njihovim informacijskim, izobraževalnim in kulturnim potrebam, potrebam po razvedrilu in kvalitetni izrabi prostega časa ter dvigu bralne kulture. Izbor gradiva je namenjen najzirnemu krogu uporabnikov in ciljnim skupinam v okolju ter dvigu kakovosti življenja v posamezni lokalni skupnosti. Z na rtovanim nakupom v Koroški osrednji knjižnici:

- izboljšujemo ponudbo gradiva (zvevilo izvodov, nadomez anje zastarelega gradiva z novimi izdajami in naslovi);
- pove ujememo stopnjo zadovoljstva uporabnikov;
- pove ujememo obrat gradiva (izposoja) in obisk knjižnice;
- pove ujememo dostopnost in raznovrstnost neknjižnega gradiva;
- izboljšujemo kvaliteto knjižni ne zbirke v krajevnih knjižnicah;
- ohranjamo kvaliteto knjižni ne zbirke v osrednji knjižnici;
- zagotavljamo gradivo na razli nih nosilcih (AV gradivo in elektronski viri);
- dopolnjujemo zbirke z gradivom za uvajanje novih tehnologij in informacijskega izobraževanja;
- zagotavljamo gradivo za domoznanske študije in domoznanske zbirke;
- dopolnjujemo zbirko za uporabnike s posebnimi potrebami (slabovidni, dislektiki, brezposelni).

Z nakupom oelimo zagotavljati kvaliteten izbor gradiva, zato sproti preverjamo ustreznost nakupa oz. zadovoljstvo uporabnikov s knjižni no zbirko tudi po organizacijskih enotah knjižnice, potrebe po deficitarnem gradivu, zadovoljstvo ciljnih

skupin uporabnikov (slepi in slabovidni, študenti in drugi, vključeni v izobraževanje, brezposelnost...), skratka ustreznost zbirke na ugotovljene potrebe in interese okolja.

6. ZNAČILNE POTREBE OKOLJA

Pri izgradnji knjižnice zbirke upoštevamo značilne potrebe okolja, v katerem deluje knjižnica:

- demografsko značilnost (gostota prebivalstva zaradi specifik reliefa zelo niha in se med posameznimi občinami zelo razlikuje, tudi zaradi povzinskih razlik posameznih občin);
- starostno strukturo prebivalstva in uporabnikov knjižnice po ciljnih skupinah: predzolski, zolski, srednjezolski, študenti, odrasli zaposleni, brezposelni, upokoženci);
- izobrazbeno strukturo prebivalstva in uporabnikov (večinoma srednjezolska izobrazba);
- socialni vidik prebivalstva in aktualne družbene razmere (gospodarska kriza, v zadnjem letu močno povečana brezposelnost in s tem socialni položaj prebivalstva),
- zvečilo prebivalcev po občinah ustanoviteljicah, ki financirajo nazo dejavnost;
- prisotnost uporabnikov s posebnimi potrebami;
- prisotnost množice izobraževalnih ustanov (osnovne in srednje zole, visoke zole in ustanavljanje novega visokozolskega sredizaja);
- različni lokalni akterji (razna družtva, kulturne ustanove, organizacije, dom starostnikov).

Nabava upošteva tudi vlogo Korozke osrednje knjižnice kot **osrednje obmožne knjižnice za Korozko**, torej kot regijskega informacijskega in kulturnega centra. Iz tega poslanstva prejema tudi obvezni izvod in od Ministrstva izobraževanja, znanost, kulturo in zport RS prejme sredstva za povečan izbor knjižničnega gradiva in informacij.

Izgradnja kvalitetne obmožne zbirke je eden od dolgoročnih ciljev okviru posebnih nalog obmožne knjižnice. Obmožna zbirka je namenjena uporabnikom zirzega obmožja z osebno izposojo, brezplačno medknjižnično izposojo in oddaljenim dostopom do informacij.

7. POSEBNE POTREBE OKOLJA

Nakup za zamejce

Korozka osrednja knjižnica je knjižnica, ki deluje na mejnem obmožju z Avstrijo, zato s svojimi dejavnostmi (predvsem na domoznanskem področju) posebno pozornost posveča zamejcem, korozkim Slovencem oz. slovenski manjšini v Avstriji in je v preteklih letih za njihove potrebe s sredstvi Ministrstva za kulturo oespešno izvajala nakup knjižničnega gradiva za **Slovensko študijsko knjižnico Celovec**.

To je največja knjižnica s slovenskim gradivom v Avstriji in zadovoljuje potrebe slovenskih uporabnikov na celotnem področju Korozke v Avstriji.

Korozka osrednja knjižnica si z nakupom za zamejce prizadeva za ohranjanje jezika slovenske manjzine v Avstriji, podpira kulturno-umetniško izražanje zamejcev v maternem jeziku ter skrbi za kulturno povezovanje z matičnim narodom.

Namen projekta nakupa je zbiranje slovenske besede med Slovenci v zamejstvu, spodbujanje branja v slovenskem jeziku ter informiranje in izobraževanje v zbirnem kulturnem prostoru.

Pri nakupu gradiva za Slovence v Avstriji v dogovoru s Slovensko študijsko knjižnico v Celovcu upošteujemo naslednje **kriterije**:

- informacijske, izobraževalne ter kulturne potrebe okolja
(Na predlog Slovenske študijske knjižnice v Celovcu je po ugotovitvah neposrednih značilnih in posebnih potreb v okolju poudarek na gradivu za otroke in mladino);
- aktualna izvirna slovenska knjižna produkcija za otroke in mladino in izbor slovenskih prevodov iz kvalitetnega tujega mladinskega leposlovja;
- nakup nekaterih naslovov periodike (informiranje o dogajanju v Sloveniji).

Nakup za uporabnike s posebnimi potrebami

Na področju dejavnosti za uporabnike s posebnimi potrebami uvajamo posebne dejavnosti za slepe in slabovidne, sluzno prizadete, dislektike, zasvojenе, motene v duševnem razvoju, invalide, bolne itd.

Pri tem sodelujemo z ustreznimi zavodi oz. institucijami, ki delujejo na našem območju. Na podlagi ugotovitev potreb, se odločamo za izvajanje ustreznih dejavnosti (dostava na dom, hitro branje, ponudba gradiva za dislektike, slepe in slabovidne) Naz cilj je, uporabnikom s posebnimi potrebami zagotoviti in izboljšati približati ustrezno gradivo in storitve.

8. NAŠTOVANI OBSEG IN VRSTE GRADIVA

Naštovani letni obseg nakupa gradiva je izdelan na osnovi **Standardov** za splošne knjižnice (za obdobje od 1. maja 2005 do 30. aprila 2015), sprejetih pri Nacionalnem Svetu za knjižnišno dejavnost, v Ljubljani, 21. aprila 2005, **evalvacije knjižnišne zbirke in njene uporabe ter potreb okolja**.

Po standardih mora knjižnica letno pridobiti **7.000 enot knjižnišnega gradiva**, od tega **700 enot neknjižnega gradiva**. Nakup je odvisen tudi od povprečne cene knjige, ki jo knjižnica dosega, finančnih sredstvih za nakup gradiv (obisk ustanoviteljice, ministrstvo), darov in zagotavljanja povečanega in zahtevnejšega izbora knjižnišnega gradiva ter obveznega izvoda (obisk na knjižnica).

Glavnina nabavljenega gradiva je namenjena izposoji na dom, izbor naslovov je širok in namenjen različnim profilom uporabnikov na vseh nivojih, gradivo je na različnih fizičnih nosilcih. Del gradiva je namenjen za dopolnitev referenčne in domoznanske zbirke.

V enotah pa zbirko dopolnjujemo z izborom naslovov, kjer upošteujemo merila za izgradnjo kvalitetne zbirke, ki bo aktualna in bo ustrezala predpisanim standardom in hkrati različnim zahtevam posamezne lokalne skupnosti.

9. ENAKA DOSTOPNOST ZA VSE PREBIVALCE

Pri lociranju gradiva v mreži knjižnice upoštevamo delež in strukturo prebivalcev in uporabnikov knjižnice, kvaliteto zbirke v posamezni enoti in standardna priporočila za sestavo zbirke za doseganje cilja 2015 in izpolnjevanje prostorskih pogojev posamezne knjižnice v lokalni mreži ter potrebe uporabnikov.

Gradivo iz nakupa posebnih nalog OOK in obvezni izvod je locirano v osrednji knjižnici.

Koroška osrednja knjižnica je območna knjižnica za Koroško, kot osrednja knjižnica za Mežsko dolino ima 5 nesamostojnih organizacijskih enot (krajevne knjižnice) ter 3 izposojevališča s premično zbirko.

Gradivo **nakupa iz sredstev MZK** je locirano v osrednji knjižnici in krajevnih knjižnicah ter izposojevališčih, gradivo **nakupa iz sredstev MZK za povečan izbor gradiva in informacij (OOK) ter obvezni izvod** pa je locirano v osrednji knjižnici in z **brezplačno medknjižnično izposojajo** na voljo uporabnikov celotnega območja Koroške.

Gradivo je v celoti obdelano v sistemu COBISS, o novostih pa javnost obveščamo s sezname novosti, v tedenski oddaji Knjižni vrtiljak na Korozkem radiu ter v Knjižnih paberkovanjih, mesečnih predstavitev in pogovorih o novih knjigah.

10. RAZMERJA MED POSAMEZNIH VRSTAMI GRADIVA

Z vsakoletnim nakupom izboljšujemo sestavo knjižnične zbirke in se tako približujemo standardnim določilom za sestavo zbirke.

Prirast gradiva naravljujemo za osrednjo knjižnico in enote v občinah v razmerjih, ki vplivajo na doseg standarda **60 % strokovnega** in **40 % leposlovnega gradiva**.

Deloma to razmerje uravnavamo tudi z izločanjem in odpisom zastarelega, neaktualnega in poškodovanega gradiva.

Glavnina nakupa zajema 90 % tiskanih medijev (knjige, brozure, serijske publikacije), neknjižno gradivo zajema 10 % (glasbeni posnetki, videogrami, elektronski mediji, izobraževalni DVD-ji, igrani filmi, e-baze z možnostjo oddaljenega dostopa, e-knjige, notno gradivo, zemljevidi) in neknjižno domoznansko gradivo (razglednice, rokopisi, fotografije, drobni tiski itd.).

Pri nakupu **strokovnega gradiva (60 %)** so bolj enakomerno in skladno s potrebami uporabnikov zastopana različna strokovna področja v slovenskem in tujih jezikih.

Pri nakupu **leposlovja (40 %)** pa je poudarek na pestrosti literarnih zvrsti slovenskih avtorjev ter tujih narodov in kultur.

Letni nakup sledi tudi standardu **30 % naslovov za otroke in mladino**. Poudarek je na kvaliteti vsebine in ilustracije.

Zbirko prilagajamo tudi **interesom, potrebam in željam uporabnikov** posameznega lokalnega okolja, v katerem knjižnica deluje.

11. ZAGOTAVLJANJE POVE ANEGA IN ZAHTEVNEJÜEGA IZBORA KNJIpNI NEGA GRADIVA IN INFORMACIJ (OOK)

Na nabavno politiko vpliva tudi vloga Korozke osrednje knji0nice kot **osrednje obmo ne knjiynice** za Korozko (obvezni izvod, pove an izbor knji0ni nega gradiva).

Knji0nica zagotavljanje **oddaljen dostop** do **elektronskih virov** (ki to omogo ajo) za vse splozne knji0nice na obmo ju.

Za vse splozne knji0nice na obmo ju velja **brezpla na medknjiyni na izposoja** knji0ni nega gradiva.

12. POSEBNOSTI KNJIpNI NE ZBIRKE

Posebnost knji0ni ne zbirke je **tradicija**, ki izhaja iz 60-letne zgodovine Korozke osrednje knji0nice in zajema:

- bogato domoznansko gradivo;
- posebne zbirke (raritete in bibliofilske izdaje, starine, artoteka, rokopisi, fototeka, drobni tiski, spominske sobe);

13. PRIDOBIVANJE KNJIpNI NEGA GRADIVA

Pri vzdr0evanju knji0ni ne zbirke sodelujejo vsi strokovni delavci knji0nice (izlo anje, odpis, potrebe in 0elje uporabnikov).

Pri nabavi pa na podlagi nabavne politike deluje **nabavna komisija** v sestavi:

- vodja obdelave (organizator pridobivanja informacij in nabave)
- vodja izposoje
- direktorica

Komisija se sestane enkrat tedensko, po potrebi tudi ve .

Za izbor knji0ni nega gradiva komisija upozteva naslednje kriterije:

- vsebinski kriterij
- aktualnost gradiva
- kriterij uporabnosti
- kriterij uporabnika (starostni vidik, razvojno in socialno stopnjo uporabnika, stopnja znanja itd.)
- dostopnost gradiva
- cenovni kriterij

Za izbor in pridobivanje gradiva uporablja naslednja orodja:

- predstavnike (potnike) zalo0b (novosti, ogledi)
- vire o publikacijah (zalo0nizki katalogi, bibliografije, knjige v tisku)

- pisne ponudbe, ponudbe po telefonu in elektronski pozti
- knjigarne in spletne knjigarne
- sejme in druge prireditve s promocijo knjig
- antikvariate
- avtorje ō

13. IZLO ANJE KNJIŀNI NEGA GRADIVA

Odpis knjiŀni nega gradiva se izvaja v skladu s Pravilnikom za izlo anje in odpis knjiŀni nega gradiva NUK, upoztevajo Pravilnik o odpisu knjiŀni nega gradiva Korozke osrednje knjiŀnice in Normative in standarde za sploznoizobraŀevalne knjiŀnice.

14. DAROVI

Nabavna komisija tudi opredeli **darove**, na in sprejemanja darov, ki postanejo last knjiŀnice in lahko z njimi samostojno razpolaga. To urejuje s posebno izjavo, ki jo uporabnik-darovalec podpize, ko gradivo daruje. Darove, ki jih knjiŀnica ne uvrsti v zbirko, lahko podari ali po simboli ni ceni proda v bukvarni.

15. PREGLEDOVANJE NABAVNE POLITIKE

V knjiŀnici se prilagajamo potrebam v okolju, zato nabavno politiko spremljamo in dokument dopolnjujemo oz. posodabljam.